

Jak oceniać uczniów w zróżnicowanej klasie?

CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

5 najważniejszych kroków

Małgorzata Ostrowska

krok 1 **Zaczynamy od refleksji**

- Przed podjęciem działań **odpowiedźcie na pytania**, które pomogą Wam w wyborze sposobów oceniania:
 - Czy uczniowie cudzoziemscy i ich rodzice rozumieją zasady szkolnego systemu oceniania? Po czym to poznajemy?
 - Co powinniśmy zmienić w naszym systemie oceniania w związku z obecnością ukraińskich uczniów w szkole?
 - Jakie metody i formy oceny, które stosujemy, umożliwiają ustalenie ocen bieżących i klasyfikacyjnych dla każdego ucznia?
 - Czy obecny system oceniania jest dostosowany do potrzeb ukraińskich uczniów? Co na to wskazuje?
 - Czy nauczyciele umieją ocenić kompetencje ukraińskich uczniów? Co zrobiliśmy, aby zaspokoić potrzeby nauczycieli w tym zakresie?
 - Jak dążymy do tego, by nasze ocenianie było w zgodzie z potrzebami emocjonalnymi i społecznymi każdego ucznia? Czy moglibyśmy zrobić coś jeszcze?
 - Czy przygotowaliśmy uczniów i ich rodziców do tego, że stosujemy inne kryteria przy ocenie wiedzy i umiejętności osób z Polski i Ukrainy? Skąd to wiemy?

krok 2 Tworzymy zespół i organizujemy jego pracę

- **Stwórzcie zespół**, który będzie odpowiedzialny za analizę szkolnego systemu i dostosowanie go do oceniania kompetencji uczniów cudzoziemskich.
- **Wybierzcie maksymalnie 6–8 osób**. Przynajmniej jedna z nich powinna znać język ukraiński lub rosyjski. W zespole powinni się znaleźć: osoba z kadry kierowniczej, psycholog lub pedagog szkolny, nauczyciele różnych przedmiotów i asystent międzykulturowy (jeśli jest w szkole).
- **Wybierzcie przewodniczącego zespołu**.
- **Wyznaczcie rolę** dla każdej osoby: np. moderatora spotkania, ekspertów merytorycznych (może być ich kilku – każdy jest w czymś ekspertem), tłumacza (jeśli to potrzebne), osoby odpowiedzialnej za tworzenie notatek.
- **Ustalcie zasady i harmonogram** pracy zespołu.

Dlaczego to ważne?

Taka liczebność zespołu zapewni efektywność jego pracy. Szeroki skład zagwarantuje dzielenie się różnorodnymi doświadczeniami i wiedzą. Wyznaczenie ról pozwoli wykorzystać potencjał grupy (efekt synergii), a osoby wezmą odpowiedzialność za poszczególne zadania. Harmonogram zwiększy szansę na osiągnięcie celu w założonym czasie.

krok 3 Aktualizujemy szkolny system oceniania

- **Przeanalizujcie** zasady aktualnego systemu oceniania. Przeanalizujcie je przez potrzeby różnych uczniów: osiągających wysokie i zadowalające wyniki oraz mających trudności w uczeniu się.
- **Zaproponujcie** konkretne zmiany. Jasno określcie reguły oceniania uczniów z Ukrainy i równocześnie uwzględnijcie zróżnicowane potrzeby edukacyjne polskich dzieci i młodzieży.
- **Sprawdźcie**, czy proponowane zmiany w systemie oceniania są zgodne z obowiązującym prawem oświatowym.
- **Okazujcie życzliwe zainteresowanie** pracą zespołu, **doceniajcie** zaangażowanie osób i wspierajcie je.
- **Przełączcie** wypracowane zasady oceniania nauczycielom, przedstawicielom uczniów i rodziców. Poproście o informację zwrotną.
- **Ustalcie** końcową wersję zmodyfikowanego systemu oceniania. Na spotkaniu rady pedagogicznej podejmijcie uchwałę o wprowadzeniu go w życie.

Dlaczego to ważne?

Konieczność wprowadzenia zmian w systemie oceniania wynika z pojawiania się nowych potrzeb uczniów (w kontekście obecności dzieci i młodzieży z Ukrainy). Dla nauczycieli oznacza to liczne wyzwania. U osób, które pracują nad zmianami, może z kolei pojawić się dyskomfort, poczucie braku autonomii i niewystarczających kompetencji. Dobrostan członków zespołu może być zakłócony, kiedy wyniki konsultacji będą prowadzić do kolejnych korekt. Stąd silna potrzeba wspierania pracy zespołu, empatii i świętowania sukcesów.

krok 4 **Upowszechniamy reguły systemu oceniania wśród uczniów i ich rodziców**

- **Zorganizujcie** warsztatowe spotkanie nauczycieli. Wspólnie przygotujcie dla uczniów zajęcia pozwalające im zrozumieć i przedyskutować zasady oceniania.
- **Przygotujcie się** do spotkań z rodzicami na temat nowego sposobu oceniania. Przemyślcie, kto i w jaki sposób przeprowadzi te spotkania w każdej klasie.
- W gronie nauczycieli **podzielcie się** efektami spotkań z uczniami i rodzicami (omówcie doświadczenia, sukcesy i wyzwania).
- **Wyeksponujcie** reguły oceniania w takich miejscach i w taki sposób, żeby zagwarantować dostęp do nich każdemu nauczycielowi, uczniowi i rodzicowi.
- **Zadbajcie**, żeby forma i język przekazu zawsze były zrozumiałe dla polskich i ukraińskich uczniów i rodziców.

Dlaczego to ważne?

Jeśli chcemy, aby ocenianie wzmacniało samych uczniów i proces uczenia się, cała społeczność szkolna powinna znać i rozumieć reguły oceniania. Pozwoli to także zminimalizować ryzyko nieporozumień i spięć.

krok 5 Wdrażamy zaktualizowany system oceniania

- **Stopniowo i konsekwentnie wprowadzajcie w życie** system oceniania. Niedociągnięcia i błędy, które mogą się pojawić, traktujcie jako okazję do uczenia się. Zadbajcie o dalsze rozwijanie wiedzy nauczycieli i upowszechnianie sprawdzonych praktyk.
- **Monitorujcie funkcjonowanie wprowadzonych reguł oceniania.** Co jakiś czas odbierajcie informację zwrotną od nauczycieli, uczniów lub ich rodziców. Prowadźcie obserwacje lekcji, analizujcie wybraną dokumentację uczenia się (np. zeszyty uczniów, notatki w dzienniku elektronicznym, prace podlegające różnym formom oceny, portfolio).
- **Podjmijcie refleksję** i w gronie nauczycieli dzielcie się doświadczeniami.
- **Poddajcie ewaluacji** system oceniania i sformułujcie rekomendacje na przyszły rok.

Dlaczego to ważne?

Wdrożenie reguł oceniania w przemyślany sposób jest procesem. Jeśli każdy nauczyciel respektuje ustalone zasady i uczy tego młodych ludzi, wszyscy czują, że ocenianie jest sprawiedliwe i bezpieczne, a jego celem nie jest zdobywanie stopni, tylko uczenie się. Powszechne stosowanie zasad oceniania zwiększa efekty pracy nauczycieli i buduje poczucie ładu. Monitorowanie i ewaluacja systemu oceniania pomagają sprawdzić jego skuteczność, a w razie potrzeby są podstawą do wprowadzenia zmian.

Tekst powstał w partnerstwie z Norwegian Refugee Council.